

L'Esquella de la Torratxa

Any XLIII Número 2176

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 19 de Novembre de 1920

ALTRA VEGADA?

La sopa, quant més se remena, més esquitxa.

Antoni López

IMPRESSOR

Impressions comercials de totes menes
Treballs de luxe i econòmics

EDICIONS

Olm, 8, interior

Teléfono 4115 A

Soler i Torra Germans

BANQUERS

VALORS - GIROS

CANVI - CUPONS

BANCA

Compra venda de valors - Negociació de cupons - Ordres de borsa - Canvi de monedes - Giros sobre l'estranger - Comptes corrents en monedes nacional i estrangeres

Rambla d'Estudis, 13 i Bonsuccès, 1

Telèfons 25-A., 316-A., 611-A. - Apartat de correus: 535

Direcció telegràfica: SOLERTORRA

El mejor disolvente de los uratos
Atopía de las vías urinarias
Oálculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Tifus
Gota

UROMETINA

AMBIOTIC F. HERMANOS
Diputación, Hexaniellano tetramina Formina

PÍDASE
folleto explicativo. Muestras a los señores médicos

Agte. gen.: S. NAVARRO
Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

PARA ENFERMEDADES DEL
ESTÓMAGO & INTESTINOS

GASTROL
MIRET

PROBARLO ES CURARSE

MATALIO MIRET - Farmacéutico
Diputación, 205-BARCELONA

DE VENTA
EN TODAS PARTES

Bloks Notes
a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

SARNA
CURA RÁPIDA

Sarnicida Paradell

Frasco 4 pesetas

Asalto, 28, farmacia - Barcelona

Bloks Notes
a DEU cèntims

BAZAR UNIÓN Unió, n.º 3
BARCELONA

Talonaris de la Loteria de Nadal

Carrer de la Unió, 3

BARCELONA

EDEN CONCERT

MUSIC-HALL DE PRIMER ORDRE - Tots els dies grans espectacles a les 3 1/2 tarda i a les 9 1/2 nit

Gran èxit de les eminents artistes

PILAR ALONSO i MARUJA LOPETEGUI

COMTE DEL ASSALT, 12

TELÉFON NÚM 3332 A.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ.

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

CRÒNICA

EN PEIUS

Un amic, despedint el dol d'En Peius, me deia.

—Lo pitjor és que la major part de tota aquesta gent se creu que ha enterrat a una mena d'Altadill, i no sap que En Pompeius Gener fou el primer que va saber de lletra a Catalunya.

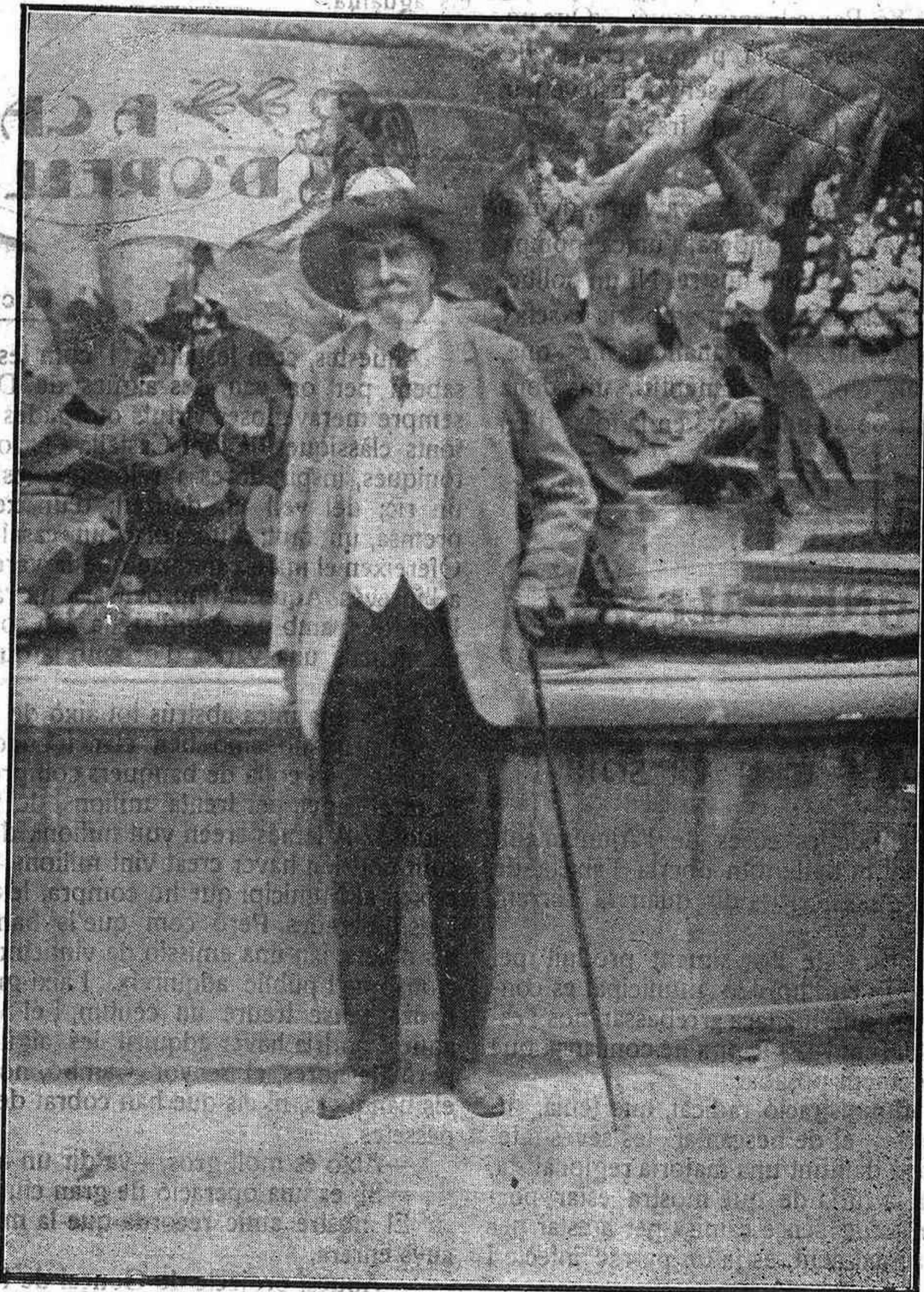
Del Peius del penatxo i de la fantasia, xerraire, mentider, imaginatiu, inegalòman i pan tagruèlic, tothom en sabia la vida i les anècdotes, però no pas les seves doctrines, ni els seus llibres, com no fossin aquells llibres fets a la taula del cafè. Ell fou el primer que ens portà teories evolucionistes, ell el primer que's quedà cap a Grècia, no pas cercant marbres, sinó una moral, no pas els poemes homèrics, sinó les essències paganes contràries al Crist. Fou un precursor de totes les actuals teories classicitzants i mediterrànies. Com fou també un precursor del catalanisme basat en la voluntat vitalista i no pas en la tradició. Ell ens portà Europa. Ell, per primera vegada, en 1880, a Catalunya va es-

criure en francès idees que dedicava an En Renan i que apadrinava En Littré... Per ell, Catalunya en 1880, ja sabia parlar en francès.

Però En Pompeius, ja no serà a Catalunya més que En Peius. Veurem el seu barret i, no pas el seu front; recordarem els acudits, però no els seus llibres; sabrem de la seva vida i no pas de la seva ciència. Bé és veritat que ell potser ho agrairia. Si li haguéssim preguntat: Escolteu, Peius, ¿què us estimeu més, el xistu de l'aiguarent, gelat a Noruega, i venut a llesques, o *La Mort i el diable*?

segurament hauria preferit l'acudit. I tal volta sigui aquesta la seva millor obra, la d'haver fet una vida d'airoso oposició a totes les baixes virtuts de la raça. Ell feia frases en lloc de números; ell viatjava fantasies que no sortien ni de Terrassa ni de Manresa; ell somniava amb amor, aquí on tothom fa negoci; ell volia ésser senyor del Renaixement, o de més amunt, en la terra de la menestralada; ell fou ric i esdevingué pobre, fou pobre i continuà essent ric. A Catalunya, per tot això, era tan únic, que les gents el miraven i el volien eom un espectacle, en el qual no's podia ésser més que espectador.

Però per la seva vida, viurà.

POMPEU GENER. Eminent literat i home de ciència, mort dilluns passat, a Barcelona.

La llegenda farà d'ell un ser místic, una mena de Cyrano que fou filòsof i que també visità la lluna. El farem tenir amors amb abadeses mitrades, desafios amb espasa i daga, amistats amb tots els grans homes i totes les «petites femmes», avantpassats amb bergantins i goletes, amb els quals sortim a donar una volta pel Mediterrani, aventures de viatges per ciutats amb places tan grans que tenien al mig un desert... En Peius serà la fantasia, o l'orgull de tenir-la. Perquè devengades els pobles d'existència pràctica produeixen aquests magnífics exemplars que són, com En Peius, l'antitesi absoluta de tot lo racial. Per això aqueix home que'ns sembla tan nostre era l'anti-català, l'anti-senyor Esteve, l'home que's feia malbé les soles coses que tenia, la vida i la imaginació i no havia venut mai res.

Perquè En Peius, a Catalunya, no va fer altre venda que la d'una pistola antiga. El comprador se negava a adquirir-la, perquè volia el jòc, les dugues pistoles que portaven els cavallers, i En Peius li respongué: «¿Que no veu que aquesta pistola anava sola perquè era la de l'abanderat?» L'única vegada que l'anti-senyor Esteve feu una venda, no va fer una venda sinó una frase.

En Pompeius Gener ha mort, com va viure, dignament. La seva caixa era blanca, la bandera, l'única pompa catalana, l'enterrament civil, i el dol nostre. Ni un polític, ni un botiguer. El dol el despedirem, amb tria exacta i pulcra, davant de l'Universitat. No va mancar més que, després d'abandonar els amics el cementiri, una dona misteriosa hagués anat a posar unes flors en la fossa d'En Pompeius Gener.

PARADOX

La desgràcia, mai va sola

Tot pot dir-se, parlant de les coses de l'Ajuntament, on sembla que el dimoni hi balli. On oberta l'aixeta de les disbauxes, no hi ha qui encerti a dir quan la corrent s'estrancarà.

No hem tornat encara de l'esvaiment produït pel farcell de les aigües, i ja en l'horitzó municipal es congria una nova tempesta, que menaça arrepassar-nos l'escàs humor de que disposem i la guspira de confiança que en l'actual Consistori teniem posada.

Malparlavem de l'administració radical, que tenia, entre innombrables defectes, el de bescantar les seves interioritats. Ens ha caigut al damunt una majoria regionalista, que, de no posar frè a la fúria de que mostra estar posseïda, deixarà a la Pubilla sense camisa per a estar per casa. La que disposa actualment, és ja un parrac infecte i repulsiu.

S'ha llençat al vent la nova de que es va a l'expro-

piació dels terrenys que obstrueixen l'obertura de la part alta del carrer de Balmes, reforma de quina conveniència no dubtem. La realització de la qual, no creiem puguin menar a terme els regidors que integren l'actual Concell, als que manca un bon troç per a comptar amb la confiança de la opinió.

Per a efectuar les obres de que parlem, es tracta d'una combinació amb el Banc Hispà-Colonial, que aspira a encarregar-se de la realització del projecte, mitjançant l'aprovació de un dels dos pressupostos per ell conjuminats, i que sumen, uns dotze milions de pessetes; l'altre, setze.

Pensar que per a fiscalitzar la venda dels articles de primera necessitat, per a regular el funcionament dels mercats, per a quan pel veïnat és d'una necessitat urgent i primordial, s'excusen els regidors, que aleguen no tenir atribulacions folgades, instruments de govern idonis i no recordem quantes excuses més, de mal pagador.

Dels qui aixís administren, n'ha dit *La Veu de Catalunya, senat de joventuts*.

De remat de xats, calificaríem nosaltres al poble que els aguanta.

El curs de les aigües

Aquestes, com les altres i com les futures aigües, ja sabem per on van. Les aigües de Dos Rius han tingut sempre meravelloses virtuts otorgades a les aigües de les fonts clàssiques, la font Castallà i la font de Juvenci. Són tòniques, inspiradores i rejuvenívols. Del pobre en fan un ric; del vell un donzell; d'un xerraire, com és la premsa, un mut; d'un solar un casal per a la «Lliga». Ofereixen el mateix miracle que la vareta de Moïses, però a l'inrevés. Aquesta improvisava un raig d'aigua. Les de Dos Rius, amb un raig d'aigua fan sortir de les pedres municipals una vareta d'or amb la que totes les setz són apagades.

—Es una mica abstrús tot això de les aigües,— se diu. Abstrús no, sinó ben clar i concret, i de explicació senzilla. Una colla de banquers compren les aigües, aprofitant el canvi, per trenta milions de pessetes—números rodons. Ademés creen vuit milions d'accions lliberades, com podrien haver creat vint milions. Aleshores les ofereixen al Municipi que ho compra, les accions ordinàries i les lliberades. Però com que'ls banquers han avençat els diners, fan una emissió de vinticin milions d'obligacions que'l públic adquireix. I així guanyen unes milionades sense treure un centim, i el Municipi paga. Què aquest podria haver adquirit les aigües directament? Sí, però aleshores, el senyor Cambó, no feia el negoci, ni els banquers, ni els que han cobrat de deu mil a cent mil pessetes.

—Això és molt gros,—va dir un amic a un regidor.

—Sí, és una operació de gran ciutat—respongué.

El nostre amic recordà que la mateixa frase fou dita anys enrera:

—Aquest projecte de Gonçal de Ribes, és molt gros.

—Ja veureu. És un projecte de gran ciutat.

La imprudència

Els regidors no han tingut altra font d'estudi de l'afer que una memòria redactada per En Vidal i Guardiola, amb dues mans i cent peus. Però encara hi ha hagut regidor que ha trobat excessiva la documentació. Es un regidor clàssic i veterà, que ha conegut les jornades fadagues de l'administració radical.

—Jo, senyor Vidal, no hauria fet la memòria—li deia.

—Home, per què?—respongué el senyor Guardiola, que és més Guardiola que Vidal.

—Perquè això és donar armes al enemic.

I a guerra civil

L'afer de les aigües ha dividit al Municipi en dos bàndols semblants als Estats Units. Els partidaris de la beguda s'anomenen «waterys»; els partidaris de l'abstinença «drys». Es a dir: secs i humits.

Al Municipi hi han «waterys» i «drys». Per ara, menys tres o quatre, tots són humits.

POTI POTI

A la crisi de les criades a tot estar, seguí la de les interines.

A la d'aquestes, la de les dones que feien feines, que s'han assignat a si mateixes la tarifa de cinc rals per hora, per ara, doncs hi ha tendència a millorar el preu.

En aitals condicions no hi ha medi de restar solter, o viudo.

Abans del actual cap-girell, es feia el llibre que volia estar ben servit.

Avui com a avui, ens el fem ja la majoria dels mortals. D'aquí a poc temps, se'l farà tot hom.

Tal van posant-se les coses, que no penso morir-me sense veure als comtes de Caralt, de Lavern, de Godó, als marquesos de Mariano, d'Alélla i al mateix duc de Sollerino, baixar el pot dels detritus al carrer, al toc de corneta de l'escombriaire.

Llavors es veurà si com diu el ditxo, un home sol e... i p... i fa el que vol, o lo que li manen les circumstàncies.

Oda al pebrot vermell

De la pebrotera blava,
una flor blanca penjava,
sotstènida al cap de brot;
en despendre la corola
s'obria la camperola
fesomia del pebrot.

Sota una fulla adormida,
s'estira la fruita ardida,
aixamplà el radi del cos.
No se sap per quina dèria
de la vida i la matèria,
tan jove ja es feu viciós.

Les costelles enfonzades
feien aspres, deformades
ses galtes, i el botarut
poc-a-pocuet adquiria
una mala fesomia,
un posat bastant sorrut.

Feixuc, estrany, de lluenta
carnadura resistent,
un dia es transfigurà,
i va fer baixar la branca
fins amparar-se amb la franca
compassió d'un terroç bla.

Una cuca lleminera,
primer va ésser petonera
del seu cutis ablaït,
després fou rosegadora,
fent-se mestrea i senyora
del seu ventre i del seu pit.

La simpàtica pagesa,
va sentir-se tota ofesa
en veure la cuca al cor
de la fruita roja i tendre,
que a la força hagué de vendre
en la plaça a preu menor.

Després va raure a una sanalla,
després va dormí a la palla,
més tard al foc fou rostit.
Escorxat, roig, a tiretes,
damunt d'un plat de mongetes
morí vilment escarnit.

A. COSTA I SENDRA

SASTRE «ESQUIROL»

—Caram!... De quan ençà vas tan mudat?
—Calla, home, no'm comprometis, que vaig
a portar aquest trajo a un client.

Deia lo impossible que és viure solter, o mantenir-se en estat de viudedat.

La impossibilitat, naix de lo difícil que's fa el conservar la criada, no casant-s'hi, recurs que presenta un perill.

El de que un cop deixi aquella la seva condició d'assalariada, es dongui pressa en cercar una dona que li faci les mecàniques.

El problema, en tal cas, seguirà en peu, com en el primer moment.

Passarà lo que a un amic meu, que després de desposar-se amb la cuinera per a estalviar-se els amoinos de cercar-ne una altra, es troba avui vivint amb la seva dona a l'Hotel, degut a la manca absoluta de minyones.

En els dies que correm, són els soldats, els únics que poden vantar-se de tenir criada.

X. X. X.

Vianda del temps

El senyor Cisquet, botiguer de tota la vida, en certa ocasió conegué a la Maria; la noia més catxonda i de llavis més temptadors que mai havia vist. La qüestió és que el dia que ella va entrar per a comprar uns metres de frivoltté i etamin, an el senyor Cisquet li entraren uns desitjos de conèixer la vida i miracles de la ninfa que als pocs dies ja es canviaren els papers de compradora a consumidor, menudejant tant i tant les visites que un dia es decidiren anar a visitar la remullada fira de mostres.

Després de recorre tots els estancs o stands, ubriagant-se de les coloraines, de prospectes, d'anuncis i de flors pancides; amb tot el salero característic de l'encantadora Maria, entraren an els salons de la moda. Ai, fillets de Déu! quina bellugadissa es va sentir el bon senyor Cisquet a la seva cartera i amb quina elegància li sapigué conquistar un *Klmono* o un salto de cama; bueno, si s'hagués contentat amb saltar la cama. Ja era en el ball i no's podia moure; fer un paper ridícol, això mai. Ell que havia explicat tantes grandeses! Com un reu anà passejant la senyora fins arribar a les seccions de pelletteria. Quant luxe! Allò era espeterrant!—Que si aquesta m'agrada, que l'altra encara més, que si és un renard, que la ploma d'avestruç, que la pell de mico, que l'abric de pells d'os i de pantera.—I ja van ésser a Sans que's diu vulgarment, però sense moure's de davant dels fragments d'ossos.

—Que't sembla, reiet meu?, eh que m'estaria bé? Per Déu no diguessis pas que no. Què potser t'agrada més aquella altra? Mira és de pell d'ossa. Ai sí, creu-me; mira que me l'enviïn a casa; el figurí té el mateix tipu que jo,

EL BON CASSADOR

—Deixi tranquila l'escopeta; i si la cosa està que bufa, sovint vigili's l'esqueneta, que no li pengi algú la llufa.

sí, sí, desseguida. I proseguia: —Ja ho dic sempre, que tu ets l'home que m'has estimat més; ets el meu ideal.

I li va donar tanta racció d'amor, de reiets, d'ideals i d'ilusions, que ai que tinc, ai que no tinc, que endevina qui t'ha tocat; va donar un sí a mitja veu com la Pilar Alonso quan canta, però va dir que sí. I Déu-nos-en-guard d'un ja està fet! d'aquella feta el *fil parlé*, la *trencilla* i el *nipis* van sofrir una pujada que riguint-se dels Comitès paritaris fent augment. Mentre tot sortint del Palau de Bells stands, tota falaguera li preguntà: «Eh, que m'estaria bé aquell abric de pells?» I per tota resposta, murmurà sempre a mitja veu el botiguer: —Sí, hermosura, molt bé, massa bé; que m'has deixat tan empallat, que fins jo tinc la pell de gallina només de pensar amb la *facturata*.

CAMALÓ

GLOSSARI

EL TERMÒMETRE CLÍNIC

Fa uns quants anys, d'això.

Un metge d'un poblet de per allà als voltants de La Garriga va rebre, a entrada de fosc, l'avís urgent de que en una masia del cor del Montseny hi havia un pobre vell que's trobava molt mal i demanava insistentment els seus auxills.

El bon doctor, amb tot i l'hora intempestiva, apareix l'euga i la capseta dels medicaments, i trico traco muntanya amunt, en direcció a la casa del pacient.

Després d'una horeta de trotillo, arriba, entra al mas, passa per l'era, deixa l'euga sota el porxo, truca, l'obren, puja a la cambra i es troba, efectivament, amb el vell estirat al llit, els ulls envidriats, el nas vermell, al pit una ranera...

El metge, després d'inspeccionar-lo bé i de fer les preguntes de llei a la mestressa, es treu de la butxaca el termòmetre clínic, se'l mira, l'espolça amb energia repetidament per a fer baixar el «mercuri» i exclama dirigint-se al malalt, tot descotxant-lo:

—Poseu-se això, ben posat aquí, sota l'aixel·la i esteu-se ben quiet, que no se us mogui.

Seguidament la mestressa fa passar el metge a la sala i li pregunta:

—Com el troba, doctor?...

—Mal; molt mal.

—Ai, Déu meu! Vol dir?

—Sí, bona dona. De totes maneres jo demà, matí tornaré, però si Déu no obra un miracle, no confie pas trobar-lo viu.

El metge va tenir paraula.

L'endemà a les deu, cabalcant l'euga, ja era altre cop a la masia.

—Què fa, el malalt?—preguntà desesperançat a la mestressa, que ja l'esperava al mirador de l'era.

I la bona dona respon tota alegrota:

—Ai, molt bé!... Li ha anat molt bé, senyor doctor!...

Encara ho portat

—El què porta?

—Allò que vostè li va posar sota l'aixel·la.

XARAU

Entre un metge i la seva esposa.

Diu el primer:

—No hauria pensat mai que En Recolons sigués tant indelicat.

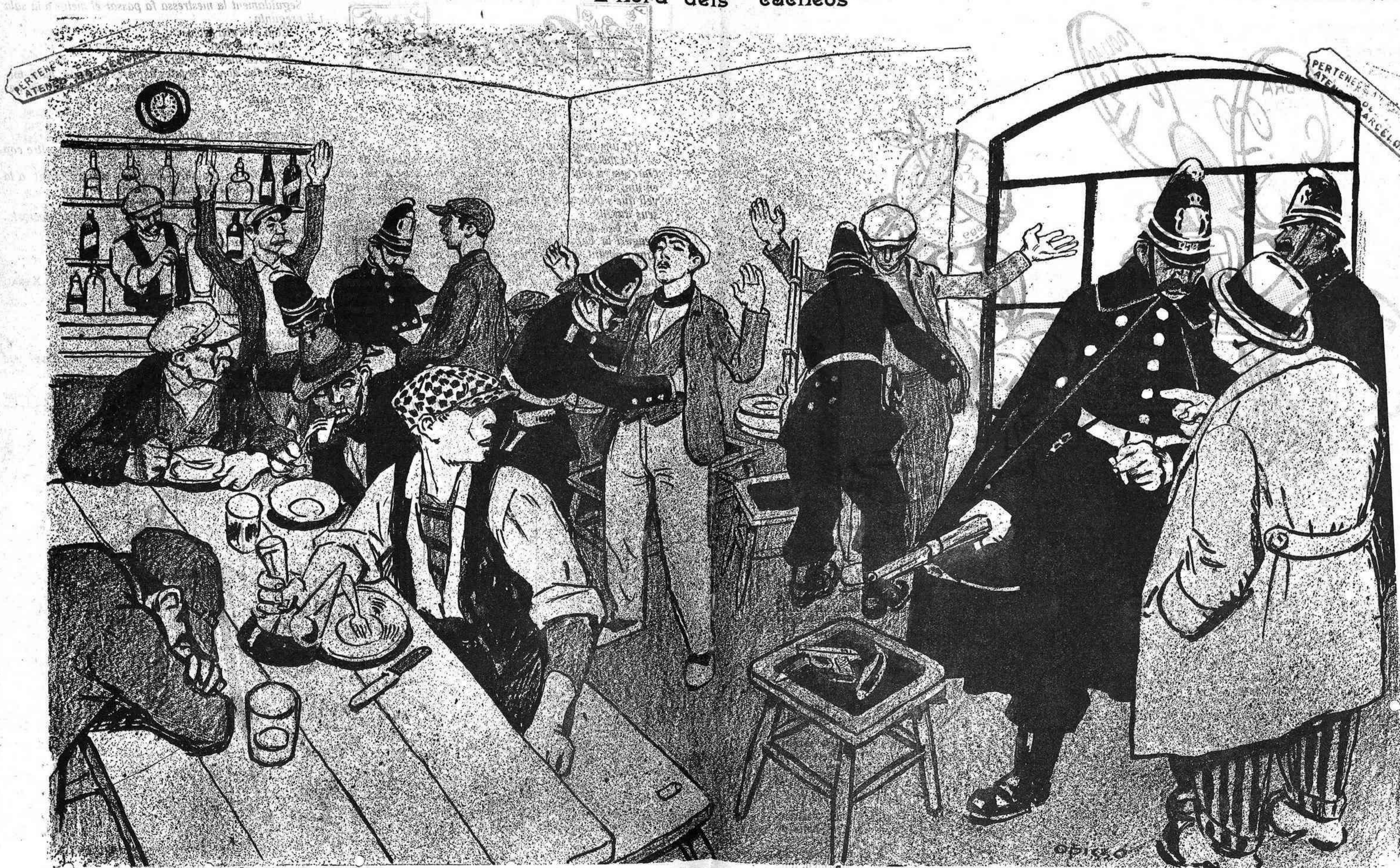
—Què ha fet?

—Tu diràs. Venir cada dia a dinar amb nosaltres, menjar els teus guisos, agafar una gastralgia i fer-se visitar per un altre.

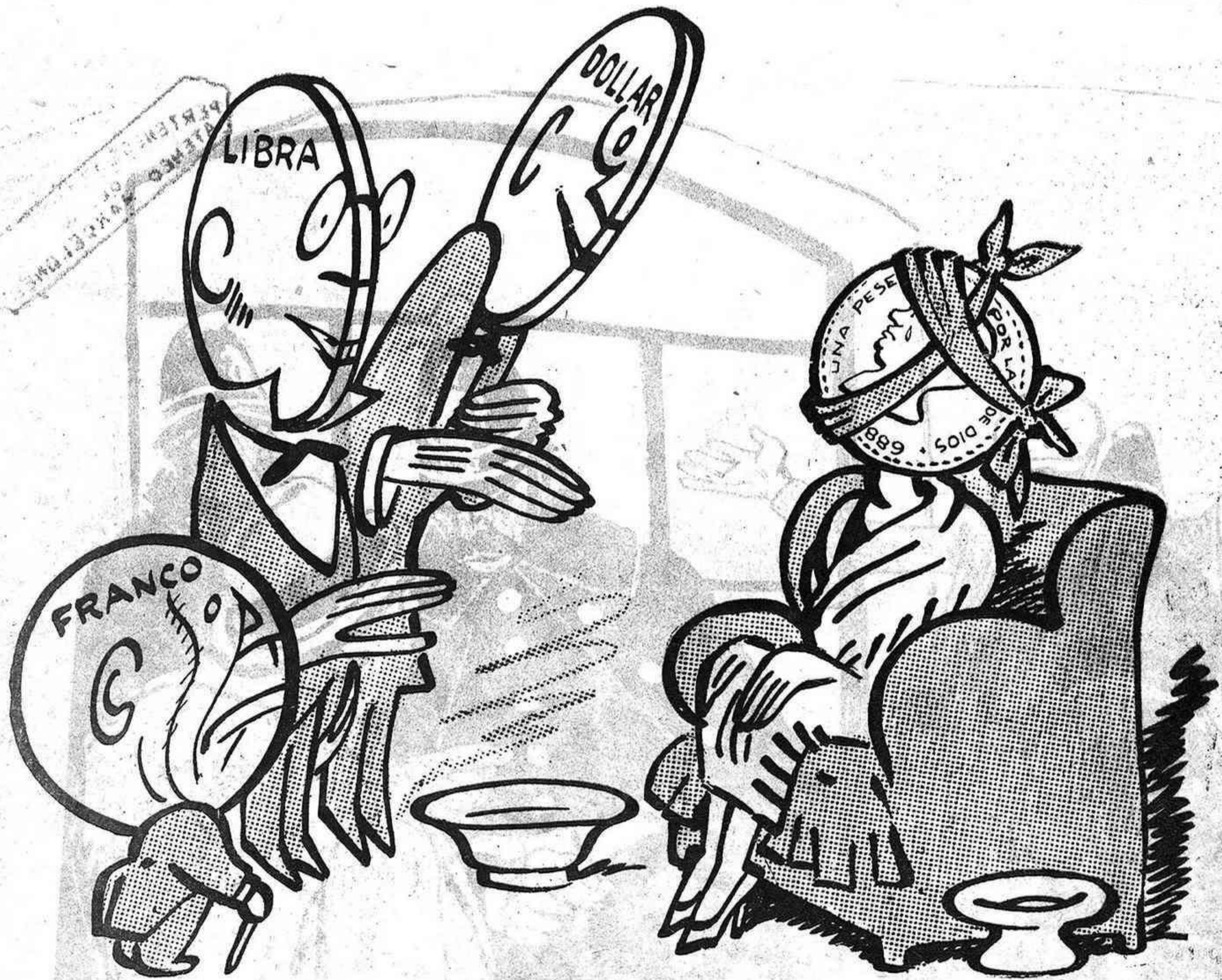

LA MILITARITZACIÓ AL GOVERN CIVIL

—¡Cabo de guardia!... ¡El alcalde de Gratallops!

El cabo.—Les quitamos armas y documentos, nada más.
 El «patronero». —Es poc, això. Se'ls hi hauria de registrar el cap, i pendre'ls-hi les idees.

LA PESSETA, MALALTA

—Pobretal... Es dir que ja torna a estar emplocada?... Doncs, miri, la planyem, perquè nosaltres ara sortim de la convalescència,

TELÓ ENLAIRE

LICEO

Una brillantíssima temporada d'òpera es prepara a la «Casa Gran». No hi ha més que passar els ulls pels flamants cartells que s'han posat des de fa alguns dies de cara a la Rambla: artistes de primera, repertori pistonut, interessants estrenes en perspectiva... Vaja que, sentim avui no disposar de més espai per a donar-los detalls dels grans aconeteixements que en el «Liceo» es projecten.

Prometem fer-ho la setmana entrant, un dia abans de la inauguració, que tindrà lloc dissabte, dia 27, amb la primera representació de *Quo vadis?*, òpera de gran espectacle i estrena sensacional a Espanya.

ROMEA

La dolça veu, d'En Poal, és inferior a *El xicot tímid*, i molt més inferior encara a *L'amor vigila*. En *La dolça veu*—malaurada bona intenció—no hi ha de veritablement ben encertat més que un tipu, un personatge admirablement dibuixat, el de la sogra busca-raons, no gens nou en el re-

ptori de comèdies catalanes. Si tot el demés de l'obra estés a l'alçària d'aqueix tipu, podríem dir que l'argument és interessant, que el diàleg és enginyós, que les situacions còmiques són gracioses i ben preparades i que l'estructura escènica en general denota la grapa d'un expert comediògraf. I no podent-ho dir avui, esperem la revenja d'En Poal amb una obra de més empena que aquesta, que, si no constitueix un fracàs visible, entra de ple en el sens nombre de comèdies anodines, que no són, en realitat, altra cosa que lamentables equivocacions.

La senyora Morera, molt bé interpretant el paper de la protagonista. La Fornés i la Ortíz, ajudant perfectament, i els altres, regular.

—Per a avui, a la nit, s'anuncia l'estrena d'una obra en cinc actes, *Quan passava la tragèdia...* d'En Josep Pous i Pagés.

TÍVOLI

Un bon èxit s'han apuntat els del «Tívoli» amb l'estrena de *Guitarras y bandurrias*, sàinet líric en dos actes, lletra de Paso i Pacheco; música dels mestres Santullo i Vert.

El diàleg resulta fluid i graciós, i la trama de l'acció, sense ésser cap cosa del altre món, és fa regularment interessant. Les escenes són mogudes, plenes de vida i contenen alguns tocs sentimentals que arriben al públic agradament.

Foren aplaudits dos números musicals i el final de tots dos actes.

S'hi distingiren notablement les senyores Tornamira i Manau, i els senyors Bént, Llimona i Díaz.

La presentació, bastant bona.

NOVEDADES

Cap novetat extraordinària, com no sia l'excelent reposició de *La loca aventura* i les triomfals representacions de *Amores y amorios* que interpreten amb molta gràcia els simpàtics actors de la companyia Alba-Bonafé.

POLIORAMA

Molt entretinguda ha resultat la traducció de *Un buen amigo*.

Es tracta d'una comèdia satírica, de original enredo i que conté un diàleg graciosíssim. Fou un gran i merescut èxit.

La interpretació, molt acurada.

Per a avui, divendres, hi ha anunciada l'estrena de *El expreso de Oriente*, en tres actes, que promet ésser un altre succés de rialles.

GOYA

Abans d'ahir, dimecres, degué tenir lloc l'estrena de *Los baños de sol*, comèdia d'Antoni Paso i Josep Rosales, amb assistència dels autors.

En el número pròxim donarem la nostra modesta opinió.

Segueix amb èxit *La tragedia de Laviña*, que ha passat a formar part dels programes de tarda.

PRINCIPAL-PALACE

Ja cal que s'espavilin tots aquells que no hagin vist encara la segona part de la revista *Chófer... al Palace!* perquè aquesta és la darrera setmana.

Dilluns, que vé inauguració de la temporada de Music-Hall amb notabilíssimes artistes.

APOLO

Obrí les portes aqueix popular teatre, completament reformada la seva sala, que presenta un magnífic aspecte. El públic del Paralelo ha rebut l'antiga revista del *Principal* amb grans demostracions de joia, omplint quasi cada nit la platea. *Chófer... al Apolo!* triomfà.

A la tarda s'hi representen alegres vodevils bastant verdets i s'hi dona una nutrida sessió de cupletistes.

Per a molt aviat se preparen altres revistes interessants que anirem cronicant quan sigui l'hora.

L'empresari Fernando Bayés ha aconseguit embellir el local i promet, ademés, donar en ell espectacles notables i veritablement artístics.

MUSIQUERIES

D'aconteixement pot qualificar-se la *Festa de la Dança Catalana*, celebrada en el «Orfeó Gracienc» a benefici del monument Guimerá. Tant l'Esbart Folklore de Catalunya com la cobla «La Principal», de La Bisbal foren extensament ovacionats per la nombrosa concurrència entre la qual hi abundava el jovent amic de la ballaruga nacional.

Totes les sardanes de la tercera part foren dançades pel públic.

—Diumenge, a la tarda, al «Palau de la Musica» es donà el tercer concert de la sèrie «Orquesta Pau Casals».

La bona direcció del mestre ressaltà en totes les obres del programa, ersent apiudada l'interpretació excel·lent que's donà a les escullides composicions, sobre tot a la famosa *Heròica* de Beethoven, a l'obertura de «Der Freichutz», a les *Rondes*, de Debussy i a les *Improvisacions*, de Noor.

Les sardanes del Mestre Garreta produïren també molt bon efecte.

Una senyora fa tracés amb una cambrera.

—Lo que m'indigna més de les minyones que prenc al meu servei és que, quan les renyo, em contestin.

—No tingui por, senyora; jo no contesto mai... He sigut tres anys telefonista.

LES DIABÓLIQUES

—Soc molt jove, cosineta. Has de pensar que tot just surto del col·legi.
—Deixa-ho anar; ara entrarem tots dos al «cine»

POMPEU GENER

En Pompeu Gener, el gran *Peyo*, és mort.

Fou durant molts anys el capdavanter de la intel·lectualitat catalana i la figura més pintoresca de les nostres rambles.

La ciència i la literatura foren les grans passions de tota la seva vida.

En el seu cervell privilegiat arrelaren totes les grans idees innovadores. De cor i de cap anava sempre un segle endavant.

Doctorat a Madrid i a París, on residí llargues temporades, fou lo que's diu un trumfo en matèries científiques i en estudis històrics i filosòfics.

Va córrer molt món, i com que tenia un gran esperit observador i era ademés un literat brillant i plè d'enginy, començà a escriure tota mena d'obres i en totes s'hi vegé la grapa d'un pensador profund, d'un home de cor i d'un idealista avençat. Fou un notable crític literari, un humorista formidable, i un autor dramàtic originalíssim.

Escrivia indistintament en català, en castellà i en francès, havent merescut l'honor d'ésser traduïdes a distintes llengües moltes de les seves obres. Les principals són: *Heregias, Amigos y maestros, La muerte y el diablo, Historia de la literatura, Donos de cor, Els senyors de paper, El señor ministro, Literaturas malsanas, Agna Maria, Miquel Servet, Pensant, Sentint i Rien*, i un grapat de traduccions importants.

També és autor del famós llibre, *Els cent conceyls del Conceyl de Cent*, obra humorística que alcançà una gran popularitat. Fou col·laborador de L'ESQUELLA i de *La Campana*.

Pobre *Peyo*! Tenia més de setanta anys i fa uns mesos havia entrat, malalt, vençut, a la Quinta de Salut «La Alianza». Dimarts l'enterraren civilment, tal com ell havia disposat.

Descansi en pau.

PINTURA ESTIUENCA—COSES DEL AVI

L'Illa Daurada donarà sempre molt que fer als pintors aficionats a les coloraines. L'artista que hi va a passar l'istiu ja es pot ben dir que ha begut oli, perquè tot seguit se n'hi entren al cervell aquells tons esplèndits i virolats espurnejants de llum, i després pateix d'enlluernament per tota la vida, que és ço que li està passant a En Evelí Palà, qui té a les *Galeries Layetanes* una vintena de pintures força escaientes, tan pujades de tò algunes de elles, que obliguen al qui les mira a aclucar els ulls com si es mirés una bombeta elèctrica d'aprop.

Res tenim que objectar a les tonalitats llampantes dels paisatges i marines dels voltants de Sóller com no sigui algunes dureses de contrast i violències de color; però sí que trobem excessos cromàtics a les teles fetes en la terra catalana, on tant abunden les suavitats i els mitjos tons.

Això no vol dir que no ens agradi la pintura d'En Palà. Sempre havem sentit simpatia pels valents; i ell és un xicot que tira ardidament al dret, demostrant que sap a on và.

M'alegraré molt de que hi arribi.

El seu company de sala, En Miquel Muntané, resulta un temperament oposat, al que aquell demostra tenir. De valent no en té pas res.

També En Muntané ha passat per Mallorca a la canícula, també ha vist aquelles hortes llampants, aquelles aigües que treuen espurnes, aquell cel d'un blau elèctric que abrassa talment les pupiles quan no hi estan avesades, i com deu ésser home previsor, ha dit: —A mi no em fumaran pas amb tanta de colorainal— i s'ha posat unes ulleres negres per a pintar.

Naturalment, aquesta precaució exagerada havia de influir força en les seves pintures, que resulten molt baixes de tò, al costat de les d'En Palà. En canvi, si no eriden sobtadament l'atenció com un bon cartell de cantonada, es deixen mirar bella estona amb tota placidesa i sense perill d'haver d'anar després a casa d'un *oculista*; i això és una qualitat força recomanable.

Bé prou que ens espatllen els ulls els diuixosos cines! Altrament, En Muntané el dia que es tregui les ulleres fumades, podrà fer coses boniques, ja que, com el seu company, està disposat a fer camí, encara que per ara sembla que no porta pressa.

L'avi Tolosa, també hi té la seva exposicioneta estiuenca a les Galeries. Una saleta tota coquetona, com ell.

L'avi Tolosa és un artista fi, insinuant, acaramelat, discret, el qual ha descobert els secrets de la pintura a no poques senyoretetes *bien*; mes, val a dir-ho, no s'ha amanerat pas en la seva llarga carrera de *mestre de pintura*, com tants d'altres. Fidel als principis clàssics que va aprendre a la seva joventut, ha pintat sempre com un home, arribant a ésser un *florista* de primera i un bon paisatgista, encara que un poc escenogràfic.

Ara, ens mostra algunes pintures que són la seva collita de vacances per a dir-nos:

—¿Oí que en sé un niu?

I, és clar que en sap, home! Jo li conec tant el *cachet*, que en entrar només a la saleta, ja vareig pensar tot copoi:

—Coses de l'avi!

ESQUELLOTS

Els Bancs trontollen.

I quan els bancs trontollen, els que seuen en els bancs no se senten gaire segurs.

Una sacudida sísmica d'aqueixa naturalesa li ocorregué, dissabte passat, al «formidable» Banc de Terrassa, que de què que no se'n va en orris de resultes de la ràpida depreciació de la pesseta.

Sort que els altres Bancs es prestaren a fer-li esquenteta amb vint-i-cinc milions.

Llops amb llops mai se mosseguen.

!Puede el baile de la especulación continuar!

Per a la setmana entrant s'anuncia, a Barcelona, un Congrés Nacional de Bombers.

Justa compensació.

Una ciutat com la nostra que ha patit tantes vegades la «setmana de les bombes», be pot donar-se el luxe de celebrar, ara que li vaga, la «setmana dels bombers».

BANCO DE LA PATAGONIA

ELS GRANS SOUS EN ELS GRANS BANCOS

-Tira-li l'am, noia, que ja guanya com un home!..

EL CONFLICTE DE LA INDUMENTÀRIA

—Saps què he fet jo?... Una idea original, noii... M'he fet girar del revès el vestit de l'hivern passat.

—Quina pensada!... Doncs, perquè ho sàpigues, jo aquest any me'l torno a torno a girar del dret.

Notes de Casa:

D'En R. Durán havem rebut una atenta invitació per a admirar, a «Can Parés», un notable original d'En Dionís Baixeras, un Borrás en *Terra Baixa*, destinat a servir de cromo per als acreditats Blocs Manelic.

Ha mort, a Palma de Mallorca, on residia habitualment des de fa alguns anys el celebrat artista i escriptor Alexandre de Riquer.

Fou notable dibuixant decorador, havent brillat ja el seu art personalíssim en l'època nomenada del modernisme. També com a pintor, poeta i contista es distingí força. Col·laborà en distintes ocasions en els nostres Almanacs.

D. E. P.

Continua en peu el conflicte de la calderilla.

El ministre d'Hisenda, en atenció a les primeres reclamacions, va enviar-ne alguns sacs, però tan poquets, que quasi bé no s'hi ha conegut.

Afegixin a això la brometa d'haver-nos enviat la major part d'aqueix coure en peces de dos cèntims.

Al quiosc de Canaletes, si hom fa gasto per valor de vint cèntims i dóna una pesseta, li tornen tres peces de deu i un cartutxet de vint-i-cinc peces de dos cèntims.

I d'això en té la culpa el ministre.

Que no ho veu que dar-nos cèntims menuts és tractar-nos de pobrets!

Llegim:

«Durante la última guardia, ingresaron en los calabozos del Palacio de Justicia dos detenidos.»

Senyors governants, no's poden queixar del nostre poble. Dos delinguts, durant tot un dia, a Barcelona, ciutat de més d'un milió d'habitants!... això és una bassa d'oli!...

Oli... amb un raig de vinagre per això, ei!

Tenim un amic que és un gran fumador de pipa.

Això, com veuran per mica que s'hi fixin, no té res de particular.

Però aquest amic fumador té la lletja costum, quan no fuma, de portar la pipa dins d'un estoig a la butxaca posterior del pantaló, nomenada butxaca revolvera. I és clar, la pipa li fa bulto, i cada vegada que el catxegen, que el catxegen molt sovint perquè viu en una barriada extrema, doncs els policies s'esveren i ell els ha de calmar dient-los:

—Es la pipa!

Menos mal que encara no ha trobat cap guàrdia malcarat que li clavés una bofetada, com an aquell de les olives.

Si arriba a rebre, el nostre amic deixa la pipa i el vici de fumar.

Antoni López, editor — Rambla del Mítg, núm. 20
Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Olm, 8
BARCELONA

TOS la curen les Pastillas Helenianas. 1'25 pessetes caixa.

PANALLONS els cura Tópico Gil Kens. 1'25 pessetes frasc.

ASMA la curen les Gotas Helenianas 4 pessetes fraso

Antoni López, llibreter, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: apar. n.º 2
TELEFONO 4115

Acaba de publicarse

Se ha puesto en venta

EL AÑO EN LA MANO

ALMANAQUE enciclopedia de la vida práctica para 1921

PRECIOS { Rústica..... Pesetas 1'50
Encuadernado , 2'00

Catalans il·lustres

Retrats i biografies

Un volum luxosament imprès sobre magnífic paper estucat:

Pesetes 5

Els cent millors contes còmics

UN VOLUM

2 PESSETES

POMPEYO GENER

Los Cen Conceyls del Conceyl de Cent

escrits de ma de Fra Feliu Piu de Sanct Guiu
canonigne de la Seu ab altres Màximes e Ve-
ritats que shi enclouhen e son en vers.

PREU:

Pesetes 1

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravios, si no's remet, ademés, un rai per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebalxes.

L'HOMME DE LES MAJORIES

—Amb l'ajuda dels carlinots i dels somatentistes, molt serà que no tornem a guanyar, aquesta vegada...